

Діло

Виходить щодня рано крім понеділків.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 70., II. пов.
Ковто почт. шапк. 26.728.
Адреса телег.: „Діло—Львів“.
Число телефонів 261
Рукописи редакція не повертає

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:

місячно	2-70 К.
чвертьрічно	8--
піврічно	16--
річно	32--

у Львові (без доставки):

місячно	2-40 К.
чвертьрічно	7--
піврічно	14--
річно	28--

За зміну адреси платять по 50 с.

Ціна оголошень:

Строчка п'ятихвилинна, довжиною 40, в надрукованій лінійці, в основних лінійках, в редакційній часті І. К. Поміщальна окрема лінійка І заручки І. К. Некрологів строчка І. К. Сталогомошення за окремою угодою.
Окремі привілеї і спеціальні умови у Львові 10 с. на провінції 25 с.

Видає: Видавнича Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

ПЕРЕД ВЕСНЯНИМИ БОЯМИ.

Три основні проблеми стратегічні: провід, воєнний план і групування. — Мілітарні чинники, від яких залежить офензива: військо, муніцип, комунікаційне получення за фронтом, стан погоди. — Західний фронт. — Російський фронт. — Вартість вістий і обов'язок мовчання.

Як ми вчора донесли, по конференції антанту в Петрограді, яка ще доси тягнеться, має відбутися нова конференція в Парижі, яка — як се говорило ся про кожну пляновану конференцію антанту — має дефінітивно управити відношене держав антанту і означити їх задані в тих боях, до яких тепер антант готується і які — як се говорило ся про кожні пляновані бої — мають нарешті принести антантові рішучу побіду.

В приготуваннях до нової кампанії кожда з воюючих сторін мусить рішити передовим три основні проблеми стратегічні, а саме: провід, воєнний план і групування.

Що до проблеми проводу, то признає се також противна сторона, що осередні державні рішачі сю проблему в напрямі як найбільшої єдності. Останнім висловом сього рішення було іменоване Гінденбурга шефом німецького генерального штабу. Означене такої єдності, такого „одноцільного фронту“, остас й досі недосяжним ідеалом держав антанту. Сей ідеал набути також остана для них недосяжним. Поминувши географічне подожжене, яке антантові утруднює осягнене одноцільного фронту в матеріяльнім розуміню, — великі перешкоди зустрічає він на шляху до осягненя одноцільного фронту також в ідеальнім розуміню. Коли ходити о західний фронт, вистає вказати на конкуренцію між політичною гегемонією Англії і мілітарною гегемонією Франції; до того прилучають ся відносини на російським фронті, які не все можна згармонізувати зі змаганнями антанту на заході. Словом, в рішеню проблеми проводу осередні держави стоять без порівняння вище від держав антанту, і се відношене по всій правдоподібності вже не змінить ся.

Колі проблема проводу не боїть ся явности, то проблема воєнного плану є з природи річию покрити таємно. З воєнного плану на сей рік знаємо тільки одну часть: німецьку необмежену війну підводними човнами. Англія, проти якої звертає ся ся війна в першій мірі, виступила би очевидно найрадіше проти неї з якоюсь успішним мілітарним засобом, одначе поки що англійська воєнна техніка такого засобу не винайшла. Тому Англія протиставить на разі сій війні засоби політичні, а саме оголошує, що необмежена війна підводними човнами зі сторони Німеччини не впливає рішуче на морську плавбу. Ціль сього обезцінюваня усіх німецьких підводних човнів ясна: Англія хоче таким способом захопити нейтральні держави до морської плавби. Колі який нейтральний корабель виїде з такого підприємця цілий, то Англія мати ме і матеріяльну (ладунок корабля) й моральну (обезцінене німецької війни підводними човнами) користь; колі ж ні, то затоплене нейтрального корабля дозостриє відносини між даною нейтральною державою й Німеччиною, отже принесе політичну користь для Англії.

Поза сею частью воєнного плану все инше покрити таємно, супроти якої можливі тільки здогади.

Третя проблема, проблема групуваня, залежна на стільки від воєнного плану, що групуваня відповідає тім цілям, яку собі означив воєнний план. Рішене сеї проблеми також покрити таємно. Відкрити сю таємну у противника, а закрити перед противником у себе, — се є головна задача воюючих сторін в сій справі. Що до рішення проблеми групуваня, то треба тут вміло приміняти економію сил, бож війка з воюючих сторін не має сил, під якими розуміють ся військо, оружє й муніцип, а необмеженій скількості. Отже треба старатися мати над противником перевагу там, де шукаєть ся рішення і приготувати потрібні для оборони сили там, де буде рішення шукати противник. Вже з сих уваг видно, яка се трудна проблема.

Очевидно, всі ці проблеми не стоять відірвані, тільки творять разом одну стратегічну цілість. Донесене про нову конференцію антанту вказувало би на те, що вони для антанту ще не є рішені. В донесеню говорить ся, що конференція має відбутися перед Великоднем. Колі б на ній рішено ті проблеми, то якій антанту на основі того рішення можна сподівати ся не швидше, як в цілїти.

Для самої акції важні є отсі мілітарні чинники: нагромаджене, устале і угруповане сид, достава муніцип, комунікаційні полученя за фронтом, стан погоди.

Римська „Трібуна“ на основі англійських і французьких жерел висловляє здогад, що антант буде шукати рішення передовсім на західнім фронті. На основі обчислень згаданого дневника сили антанту на сім фронті мають значну перевагу над силами Німеччини. Німеччина зібрала тут 166 дивізій, проти яких стоїть 140 дивізій французьких, 100 англійських і 8—10 бельгійських. Таким чином по німецькій стороні стоїть би 2,500,000 війська, по неприятельській 3,700,000, отже неприятельська перевага вносіла би 1,200,000 війська. Та коли взяти на увагу трудності, з якими бореться Франція що до людського матеріялу, і на сій основі прийняти, що французькі баталіони числять не по 1000 тільки по 800 людей, то ся перевага вже зменшить ся о 350,000. Як стоїть ся справа в Англії й Бельгії, не знаєти. В кождім разі можна прийняти, що відношене німецьких і неприятельських сил не буде некорисніше для Німців, ніж було в боях над Соммою. А з сього можна вносити, що Німці й сим разом дадуть собі раду.

Для характеристики настрою у Франції треба згадати, що преса висловлює сильні побоюваня перед німецькою офензивою, пише про величезне нагромаджене війск і воєнних матеріялів, а навіть каже, що до Ельзасу прийшло болгарське і турецьке військо.

На російським фронті наступив в останніх тижнях докладний поділ команди. Північну часть обняв Руський, середню Еверт, південну Гурко; команду цілого фронту має держати далі Брусілов.

Дотеперішні донесеня говорять про нагромаджене військо в південній часті російського фронту, де також знаходиться зреорганізована ромульська армія. Все те промовляє за здогадом, що тут планує головний офензивний удар російська воєнна управа. Цілю сього удару над Серетом і проти Семігородських гір мало би бути відвіскане Ромуші. Очевидно, при сїм усім треба вистерігати ся думки, що головний російський удар може наступити тільки тут, а ніде инде.

Так виглядала би справа нагромадження війська на двох головних фронтах. Додати треба, що більшої акції треба сподівати ся й на італійським фронті; натякають про се хоч-би подані вчора слова ген. Борсевича.

Що до муніцип, то для антанту дуже важною річию є забезпеченне правильного заморського довозу, бо при теперішній офензиві на ніякі — навіть найбільші — готові запаси не можна спустити ся, колі правильний довіз не є забезпечений. Ся справа стоїть поки що від знаком війни підводними човнами.

Як представляють ся комунікаційні полученя за фронтом, се також належить до тайн. Можна тільки загалом сказати, що до військової управи центральних держав можна мати в сій справі повне довіре; далі, що ся справа певне буде добре поставлена у Франції, а гірше в Росії.

В кінці дуже важним чинником для часу воєнної акції є стан погоди. Доси мали ми

сильні морози; тепер надходить час таяня, для більших воєнних підприємств ще недостатній від морозів; аж весна розв'яже військовим управам руки.

Поза сими загальними увагами ніхто не може сказати щось конкретнішого. Особливо треба остерегти публіку перед ріжними вістями, які перед кождою більшою воєнною акцією курсують удекоровані звичайно походженем з якогось авторитетного жерела. Отже треба мати на увазі, що й вищі офіцери на фронті не знають про цілість воєнного альянсу нічого більше від звичайних смертних. Так само треба ставити ся критично, до відомостей, одержуваних з листів, чи розмов з людьми з фронту, бо ж на фронті кождий знає тільки те, що дієть ся в його найближшій окруженю і на тій основі оцінює цілість — очевидно безпідставно.

Нове письмо Вільсона до конгресу.

ВАШІНГТОН (Бюро Райтера). Письмо Вільсона до конгресу звучить:

„Є моїм обов'язком удержати тісну лучність з обома палатами конгресу. Заповіджену дня 1. лютого німецьку тактику переводить ся вже від 4 тижнів. Не можна ще в цілїсти оцінити практичних наслідків сеї тактики. Торговля інших нейтральних країв поносить поважні шкоди, хоч може не більш, ніж перед днем 1. лютого, коли розпало ся нове ведене війни. Тоді я завізав інші нейтральні народи до співділаня з нами, щоби покласти край тому знищеню. Одначе побояю ся, що жаден з них не вважає спільної акції зі Злученими Державами за вказану. Наша власна торгівля терпить також більше наслідком вижиданя, ніж наслідком властивих подій. Поносить вона більшу шкоду наслідком того, що стільки наших кораблів з боязни остас в американських пристанях, ніж наслідком того, що стільки кораблів затоплено. Можна сказати, що явне діло, якого, як сподіваємо ся, уникати муть німецькі команди, ще не наступило.

Хоч на щастє так є, то пресі відомі заяви деяких німецьких властий і дневників радше скріпляють, як ослаблюють вражене, що о скільки наших кораблі і наші горожани не падуть жертвою, треба се радше приписати сліпому slučajеві і фактоси, що команди підводних човнів, з якими стрічають ся наші кораблі, виявляють такт і володіють над собою більше, як сего вимагає інструкція, уділена командантам. Було би нерозважно перечити, що таке положенне може спричинити небезпеку і не бути приготуванням на те.

Супроти того почуваво ся до обов'язку взяти панів, щоби Ви мені сейчас забезпечили ту повноту власти, якої кождої хвилі могу потребувати. Мусимо серед теперішних тяжких обставин з розвагою і рішучістю боронити нашої торгівлі і життя наших горожан.

Сподію ся всім серцем, що не буде konieczне казати оружій силі, щоби вона почала свою діяльність. Американський нарід сього не бажає. Ніхка з доріг, які я вибрав, не буде вести до війни. Війна може бути спричинена тільки самовільним визиваючим чинником.

Прошу панів, щоби ви мені дали повновладсть до оруженя наших торговельних кораблів, колі того буде треба та до заосмотреня їх в усі засоби в цілі приміненя конечних метод для оборони.

Не маємо на думці тільки матеріяльних інтересів але також основні людські права, маємо на думці великі ключі слочуваня і оборони, які ведуть людства берегти життя людей, що працюють в мирний спосіб над удержанем світового промислу, берегти життя жінок і дітей. Не могу сумнівати ся, щоби хто небудь з американців зжахнув ся перед обороною тих річи.

Готувати гармати і муніцію; продукувати засоби поживи і справедливо їх розділювати.

БЕРЛІН (Ткб). В німецькій парламенті ве-
ла ся дальше дискусія над бюджетом і подат-
ковими законами. Салія нарад, трибуни і д-
пльоматичні лажі були переповнені. Після о-
творення засідання забрав голос державний кан-
цлер Бетман Гольберг і виголозив отсю
промову:

Панове! Коли наші жовіри стоять в полі,
а наші підводні човни в погородю смерти кру-
жляють по морі, тут в краю не остана для нас
інша праця, як готувати гармати і муніцію,
продукувати засоби поживи і справедливо їх
розділити. В тій боротьбі за житє і будучність
нашої держави вишюю над усі ціли жові-
рної і внутрішньої політики є ціль: бороти ся
з побідити. Ухвалене парламентом нових воєн-
них кредитів вказало шлюмо світови на незруши-
ме рішенє Німецьчини бороти ся до хвилі, коли
неприятелі будуть схильні заключити мир. Про
те, як той мир має виглядати, говорено і писано
багато, а недавно займал ся тою справою прус-
ський сойм. Хоч для нашої будучности ріша-
льче є питанє, чи добуток землі і інші забезпе-
чення має принести нам мир, то прецінь вважаю
передчасною річю, щоби я в дискусії про те
брав участь. З мого становища було би яло-
вою річю ставляти з гори обітницї або по-
дрбно формулувати услїва. Представники не-
приятелів поробили собі послупу фантастичні
завезення, але тим осягнули вони лише стіль-
ки, що вони і їх народи ще більше залутали
ся у війну. Той примір мене зовсім не манить.
Ціль наших услїв, се покласти конець війні тив
ким миром, який дасть нам

відшкодована за всі понесені втрати

і заporučити сильній Німецьчині істнованє і буд-
учність. (Живі оплески). Отсе наші ціли. Не
менше і не більше.

Також що до великих питань внутрішньої
політики бажано обмежити ся до кількох за-
гальних уваг. Подібно, як про воєнні пили так
і в справі уладження наших внутрішньо-політич-
них відносин є ріжні рогади. Нова орієнтація?
Чи не гарне се слово? Уживаю його нині пер-
ше. Воно викликає невірне понятє, немов то від
нашої забаганки залежить, чи ми хочемо в но-
вий спосіб орієнтувати ся, чи ні. Ні, мої панове!
Насгав новий час, а з ним відновив ся на-
рід. Спричинила се велика зйїна. Нарід у ній
виявив такі

живі сили, які не дадуть ся обняти ніякою програмою

політичною ні правіцї, ні лівіцї. (Голоси: Ду-
же добре!).

Державний канцлер вказує на те, які вели-
кі завданє політичні, військові і господарські
треба розвязати по війні. Часи, коли вnutрі
правительства виявляла ся кабинетова політика,
є віднодушливий напрям був менше або більше
космополітичним напрямом, вже минули ся. Ко-
ждий розумний представник прав народу зуміє
оцінити

вартість німецьких монархічних уладжень

Що до мілітаризму, то географічне поло-
женє все пригадує Німцям великі слова Фридри-
ха Великого: „Все на сторожі!“ Не можна той
стороні виконувати успішнїше, як на основі
монархічного устрою.

Державний канцлер вказує дальше на те,
що мирові предложенє Німецьчини і в союзни-
ків відозвала ся голосним відгомоном в нер-
тральних державах, та у неприятелів викликали
вони обяв варварської неавасти і насміху. В
тій хвилі, коли Німецьчина із своїми союзниками
одностайно стоїть на всіх фронтах, ціла вина
за дальший пролив крові паде на неприятелів.
Переходячи до справи

замкненя моря

сказав канцлер, що осередні держави старають
ся після можности вменшити всякі труднощі,
що стоять на перешкодї неутральній пароплави-
бі і доставити неутральним сиріаців, о скільки
немає самі розпоряджають. Та в самій річі ті
ві труднощі спричинені тільки морською ти-
ранією Англії. Прийде ще час, коли і неутральні
будуть вдячні осередним державам за їх те-
перішнє невідкладне рішенє. Що до

Сполучених Держав

то канцлер не одержав автентичного повідомле-
ня про причини того наглого зриваня зносин, а
дотеперішній амбасадор Сполучених Держав в
Берліні обмежав ся тільки до усної заваи про
зриванє зносин і до жаляня нашопортів. Се фор-
ма зриваня зносин, яка

не мала ще дост приміру в історії.

Колі би аргументація Сполучених Держав,
що Німецьчина без упередженя нарочно взяла

назад свої обітницї, зроблені в ноті з 4 мая
1916, була автентична, то проти такої аргу-
ментації державний канцлер мусїв би в рішучій
спосіб запротестувати. Президент Вільзон під
час револуції в Мексику в 1913 р. заявив, що
найліпше примінити ся до міжнародних звичаїв
про неутральність, коли заборонить доставляти
оружя і воєнного матеріалу сьом партіям побор-
юючим себе в Мексику. Такий звичай не був
аже добрий в рік піанїше, і Америка доставля-
ла державам антанту безчиленні скількості воєн-
ного матеріалу. Америка, дбаючи постійно за
права американських горожан, щоби вони мо-
гли свобідно їздити до країв антанту і вести
торговлю, зовсім инакше дїєть ся на ту спра-
ву у відношеню до осередних держав. Що прав-
да, вона запротестувала проти заряджень Англії,
що противлять ся міжнародному праву, але під-
чинила ся їм. Є неможливим добачувати питанє
чести і житєвого інтересу для американського
народу в тій, щоби міжнародне право не було
оружем тільки проти осередних держав. На-
слідком англійських заряджень тільки тому
не гинули Американці, що неутральні дер-
жави, зокрема Америка підчинили ся англій-
ським зарядженням. Зриванє дипломатичних зно-
син Америкою і бажанє амобілізуваня всі не-
утральні держави проти Німецьчини не пособляє
ціли, проголошенї Сполученими Державами, а
саме: свободі моря ані мировим змаганням. Во-
но радше збільшає ворожнечу проти Німецьчини
і пролив крові. Жалю з приводу зриваня зно-
син з народом, якого історичною місією було
спільно з нами боронити спільних ідеалів. Одиаче
коли наші цїри предложеня, поставлені в цілі
заключеня мира, стрічають ся з глузванєм у
противників, то

ми не можемо відступити; можемо тільки піти вперед.

Мушу повторити, що наша теперішня вій-
на підводними човнами є відповідно на торго-
вельну блокаду, яку супроти нас примінює Ан-
глія від початку війни. Англія хоче проти нас
примінити у великих розмірах те, що колись то
в малих розмірах проти Бурів. Та тоді ходило
про 150 000 жінок і дітей, з яких по словам сь
мого Лойда Джорджа около 12% впало жерт-
вою. Нині хоче Англія свою варварську методу
воєнованя приложити до 70 мільонів людей, що-
би їх голодом приневолити підвстати ся Англії.
Англійське правительство голосить, що воно не-
безом поборє небезпеку, яка слїдує з війни під-
водними човнами. Побачимо. Дотеперішній ви-
слід той війни більший над усі сподіваня ні-
мецької „маринарки“. Остаточних чисел не мо-
жна подати, але звіти, зложені поодинокими
підводними човнами, виказують такі великі успї-
хи, що можна бути аж надто вдоволеним. Що
деякі кораблі можуть втечи, се не змінє нічого
в цілости образу. Хоробрість підводних човнів
заспокоює нас що до дальшого ходу той війни.

Канцлер згадує вкінці про тяжку згину,
яку перебула незасїбна людність з великою
посвятою.

Воєнне положенє не змінило ся

від часу послїдної промови канцлера. Наш фронт
є всюди „незахитаній“, а наші хоробрі жовіри
є цілим довірєм глядять на своїх вождів, при-
звичаних до побід. На фронтах суші є все го-
тове завдяки генїєви нашої найвишшої ураєн
армії. Також на морській фронті ми побїдемо,
а до війни підводними човнами не були ми ні-
коли так добре зоружені, як перед роком. То-
му зповною вірою дождимасмо найблизших мї-
сяців

Крім війська, яке стоїть перед неприятелем,
у вітчині стоїть друге військо, оживлене нескитно-
вою волею, яке не стерпить того, щоби вітчи-
на мала виречи ся свободі. Та воля випро-
бована тисячкратно робить нас необхідними і
несе нам побїду. (Живі оплески).

Дебата.

Пос. Шіпан (центр) заявляє, що було би
блудом думати, немов Німецьчина хоче вречи
ся воєнному вшкодованю після норм, що кож-
дий поносить свої воєнні кошти. Втрати і шко-
ди мусьть бути повернені тими, що викликали
війну.

Пос. Шайдеман (соц. дем.) називає
день 12. грудня м. р. найкрасшим днем свого
житя. Соціалні демократи все були приклон-
никами мирового руху в Німецьчині. Колі Ні-
мецьчина має осягнути бажаний мир, то мусить
поборювати, істнууючий в ураю напрям безмеж-
ної політики анексіїної. Іде про боротьбу в
обороні істнованя, яка не сміє ні хвилі бути до-
ще ведена, як того ємнатєв ся ціль. До но-
вого звороту причинив ся однак неправдивий

вапал в деяких кругах: Ігор Ієтїонієв. Ті лю-
ди думають, що ми за мало ще маємо неприя-
телів.

Німецький нарід з гордістю зносить нечу-
ване лихо, але ще більшим від того є лїде-
мірство і безоглядність безсород-
ної лїхви. Треба наклеїмити тих, що в не-
долі народу черпають свої доходи.

Пос. гр Вестарі (консерватист) заявля-
єть ся проти нової орієнтації, під якою треба
розуміти демократизацію всі уладжень. Після
війни потрібна буде сильна власть монархічна.

Колі би неприятелі не могли виплатити воєн-
ного відшкодованя, то Німецьчина держить в
своїх руках заняті області. До того Німець-
чина потребує розширеня своєї
рільничої основи, вона потребує
краю на колоніацію. Такі області
найдуть ся в Курляндії і Литві. Для промислу
треба конче využє з його можна найти в
Вгїєц і Лондгву. Також необхіднє є для
Німецьчини пристань в Антверпен. Так
як мусить бути забезпечена границя на заході,
так теж мусить бути скріплений фронт на сході.
Тут треба звернути увагу на вартість фран-
дрійського берега для офензивни і дефензивни.

Австро-Угорщина інтересованя у війні під-
водними суднами також безосередно. Бєсї-
нник висловляє переконанє, що мимом послїдної
ноти Вільзона також Австро-Угорщина стоїть
ме в справі війни підводними човнами на тїм
самім становищі, що і Німецьчина.

Примусове навертанє греко-католиків?

Берн (Швайц.) 21 лютого.

„Бюлетин національностей“ доносить:
„Новое Время“ в 26 січня с. р. малює від-
носини серед утікачів в Одесї, де одна філя
утїкачів наступає за другою. Перші появились
Серби, потім Українці („русские“) з Галичини,
врешті Румуни. Особливо важка була доля Га-
личан, коли врешті не заняло ся ними Благо-
дїєне Товариство.

В якім напрямі відбуваєть ся опіка ського-
товариства, можна виміркувати з новинки, де
оповїдаєть ся, що уладжуєть ся там для дітїй
і старших окремі „поучаючі“ курси, щоб з їх
помічю наклонити (!) галицьких греко-католиків,
битих голодом і розпукою, до переходу на
православє.

Се називаєть ся опікою над виселенцями.

Крайна пора відновити передплату - на МАРТ 1917 -

тому що в нашіх-их часах грошеві по-
силки часто опізняють ся — просим о

— скорє відновленє передплати на —
МАРТ 1917.
щоби не переривати висилки часопису,
що і для Передплатників і для нас є не-
корисне, бо напередні передплатники лі-
стають опісля з 5—10 днівним спієне-
м часопису, а ми маємо багато роботи
здержуючи і знова навертаючи. — При-
гадуємо, що здержимо висилку „Дїас“
всім без виїмки, як найдальше до 8.
(восьмого) марта не буде відновлена
передплата.

НОВИНКИ.

Львів, 28 лютого 1917.

— Засіданє фізіологічної секції в Наук. То-
варистві ім. Шевченка відбудеть ся в четвер
(1. марта) о год. 6 вечером в канцелярії То-
вариства з таким порядком: 1) д-р В. Шурат-
Шевченків „Сон“, 2) Комуїкати. — Заряд-
секції.

— Українська мова в церкві і втисканє „ла-
чїл“. Нам пишуть: Від доволі довгого часу ста-
рали ся наші люди виробити нашій мові деяке
право горожанства в нашій церкві подібно, як
вго мають от хоч би наші сусїди. Зачало ся
від проповідній. Далі посувають справу наперед
молитовники і так з початку 1870-их рр. видає
д-р Іван Пулюй у Відні український „Молитов-
ник для руського народу“. — потім повозвє-
сь в 1880-их рр. перший виданий народною
апробований молитовник, виданий народною

новою коштом і заходом тодішнього єпископа д-ра Сидьвестра Сембратовича. Описля вже справа стає звичайною і видавані книжок до молитви в церкві і в дома перестає бути справою і належить до зовсім зрозумілих річій і хвиба ще галицькі русофіли уживали молитовників, видаваних старослов'янською мовою, чи так зв. "язичієм". Відтак оо. Василіани заводять у себе церковні пісні свого власного укладу і композиції в честі українській мові, що дуже швидко розповсюдились по всіх майже наших церквах, витискаючи старі пісні, зложені макаронічною мовою, в наслідок чого люди привикають, що в українській церкві можна Бога величати співом пісень в рідній мові. Крім сего по деяких наших церквах в Галичині (на Україні практикувалося се навіть скорше) на Великдень читають сященники євангеліє українською мовою. Не відважують ся сего робити тільки в святоюрській церкві у Львові, де прим. в 1916 р. на Великдень читали аж два (!) сященники євангеліє в латинській мові, а не читав ніхто по українськи, почім на дотичний закид дехто вимовляв ся, що нема авторизованого українського перекладу: так, якби до тепер не було часу вже раз о се постаратися. Вкінці сам львівський Ординаріат видає 1916 р. в чистій українській мові молитву о мир, котру наші сященники при кінці кожної літургії обов'язано голосно відчитувати. Розуміється, ті права нашої мови по церквах — се тільки початок, дрібниця. За тим мусять прийти доконче всякі додаткові богослуження по церквах в українській мові, бо властиво чому на пр. латинська церков не розпала ся від сего, що Поляки співали по костелах годівни, рожанці, суплікації і т. и. своєю рідною, а наша церква мала би пропастись, колиб акафісти, паракліси, суплікації і т. и. співано не макаронічною мовою, а чистим українським язиком. Реформа отже в тих справах мусить прийти і то в недалекій будучности, бо сего вимагає добро нашої церкви і нашої національної справи. Тож мусить дивувати кожного, з якої причини ми тепер, в часі війни, самі добровільно вводимо "язичіє" до церкви. Таким витисканем "язичія" мусимо назвати виконувані від недавнього часу при кінці великої Служби Божої в неділі і свята в Преображенській церкві гарно зложеном хором світської пісні "Молитва перед битвою". Не виступаємо, розуміється, проти виконувана сї пісні, бо мельодія дійсно гарна, але слова... обридлає "язичіє", котрого майже ніхто не розуміє. Ось сі слова: "Отче, благода ти! Гроном окривив ми дим зброї клубами, страшно стисненими смерті огнями, борбов владітелю..." і т. д. Ся пісня стара, правдива бабуса, співали її ученики по гімназіях ще при кінці 1860 их рр. яко finale до композиції М. Вербицького "Жовнір" ("Зброї заблудли, банди заграли, гурра до бою, війни скричали")... Чиж сю стару бабусю треба було доконче витягнути в архіву в старих лахманах, чи не можна було її прибрати в нові українські шати? Миємо надію, що в тій формі як доси, ми сї пісні, хоч і як гарної, вже більше не почувемо...

Обов'язок зголошення спродажених предметів поживи. "Wiener Zeitung" оловішає розпорядок п. і к. Уряду для виживлення з 16. лютого с. р., який постановляє, що кожний, хто спродажує консервовані риби, молоко в пушках, сир, риж, чеколяду, какао в порошок, мармаладу, міддлалі, каштани має сечас по одержанню товару повідомити австрійське центральне товариство для закупів у Відні I. am Hof 4. 4 і на домагане того товариства продати і доставити йому товар. Продавані тих предметів поживи буде відбувати ся після вказівок апровізаційного Уряду так що до розділу як і що до висоти ціни. Переступство тої постанови буде каране гривною до 5000 К або арештом до 6 місяців. Цілю розпорядку є не допустити до аршту ціни згаданих предметів.

Справа цукрових буряків. Щоби забезпечити як найбільшу скількість випродукованих в 1917 році цукрових буряків для цукроварень, видав уряд для виживлення людности б. лютого 1917 р. розпорядок ч. 51, котрим передо всім заборонено уживати цукрових буряків на пашу, хвиба намісництво або старство виїмково комуся на се позволити. Сушене буряків допустиме тільки за дозволом уряду для виживлення людности. Всі цукрові буряки з 1917 року мають бути продані і доставлені виключно істаючим цукроварням, а вони можуть їх тільки на цукор переробляти. На продаж буряків на інші цілі як перерібка їх на цукор може дозволити у виїмкових случаях уряд для виживлення людности. Рівночасно установляється мінімальну ціну цукрових буряків кампанії 1917/1918 на 6 К за 100 кг. тосо цукроварня.

Українські дівчата в Мразниці (ад Борислава) закладували 125 К. і передали на мої руки. З тих вислав я на захист Митрол. Шенгальського 25 К., на захист в Перемишлі 25 К., на

українську гімназію в Долині 25 К., на Волинські школи 25 К., на школу Б. Грінченка 25 К. На V. воєнну позичку зложив Мразниця понад 50000 К. — о. Іван Ліщинський.

Григорій Гураль, учитель зі Славної, пов. Зборів, адміністративно висланий в Росію, просьть Вп. пп. Солтисів з Тернополя і п. Павла Молчака зі Славної, а також всі знакомих, що-бо подали йому свої адреси. Письма прошу а дрсевати: Гр. Гураль, гор. Перм, Пермская ул. домъ № 71 кв. 5.

"Українська Бесіда" і театр.

Комунікат.

Появилась була в "Kurjer i lwowski-м" нотатка з закидом, що "Бесіда" присвоює собі фонди субвенційні нашого театру. В інтересі правди і для відпрати закидів стверджує ся на підставі книг касових Тов. а і зложеном в касі повітовань отсе:

Теперішній виділ "Бесіди" перебрав від виділу попередного дефіцит театральний в квоті 26,540 — К

В протягу свого урядованя виділ сей виплатив:

1. був. дир. Коссакови, титулом субвенції 2300 —
2. теперішньому директорови театру п. А. Будзиновському за час його урядованя від 1. 5. 1916 до 1. 2. 1917, с. е. за 9 місяців титулом субвенції квоту 7,960/52 К, а за винаєм салі для театру і за п. Будзиновського квоту 3,780 К, разом отже квоту 11,740 52
3. тому ж п. Будзиновському відписано чинш аренди в квоті 500 —
4. за нові декорації заплачено 3,410 —
5. за нову гардеробу заплачено 644 80
6. підмоги артистам вносили 1,002 50
7. степлі на квіти 86 —

Стан довжний по день 1. 2. 1917. вносить отже 46,223 82 К

На покриті того стану довжного одержано:

1. в марті 1916. субвенцію красу за 1914. і за рік 1915. в загалній сумі 13,124 — К
2. в жовтні 1916. субвенцію красу за 1. піврік 1916. в квоті разом в квоті 11,250 — К

Виходить з того, що по день 1. 2. 1917. доложила "Українська Бесіда" зі свого майна на ведені театру квоту (46,223 82 К — 24,374 — К) 21,849 82 К

На частинне покриті того недобору має "Бесіда" претенсію до Виділу Красового з титулу красові субвенції театральної за II піврік 1916. в сумі 11,250 — К і за січень 1917. в квоті 1,875 — К разом в квоті 13,125 — К

Значить, що той дефіцит зменшить ся до квоти (21,849 82 К — 13,125 — К) 8,724 82 К

Се загалній рахунок касовий з веденя нашого театру.

Що-до року адміністратійного, який веде теперішній виділ, то виділ сей побрав за час свого урядованя субвенцію красу в загалній квоті (як висше згадано) 24,374 К — с. а в часі свого урядованя видав по день 1/2 1917 (як висше подано квоту 19,683 К 82 с. значить, що остала ще квота 4,690 К 18 с. з якої будуть виплачувані дальші рати субвенційні і дальші видатки на гардеробу і декорації, і то так довго, доки не надійде субвенція красу, яку "Бесіда" одержує з долу, хоч видатки покриває з гори.

Коли салдо сего рахунку викаже надвишку на користь "Бесіди", то буде "Бесіда" в повнім праві покрити тою надвишкою свою претенсію, яка, як висше представлено вносить квоту 21,849 К 82 с.

Виділ "Укр. Бесіди у Львові":

Ілія Кокорудя, правит. радник, голова Товариства, В. Масляк, проф. гімназії, заступник голови, проф. о. Іван Туркевич, референт театральний, іооф. Михайло Рибачек касієр, д. р. Володимир Пешанський, секретар, Іосиф Дрилик радник суду, Володимир Гіряк, уряд. зєл., Євген Перфецький, адюнкт кр. Вид., д. р. Теодозій Воевідка, концепіст вр. Виділу, члени Виділу.

НА ВОЛИНСЬКІ ШКОЛИ.

"Пяткова система".

На необхідну потребу удержаня 25 українських шкіл на Волині, які супроти останній подій тим дорожш і важкіші для української справи, конечні як найскорші і найбільшійш жертви

о. Івни Ковальчич в Пулавах 50 К (Діло); д-ра Івана Копача красового інспектора, д-ра Олександра Колесу проф. унів. у Львові. — Мокривська Маріяка, Радимно 10 К (Діло); о. сов. Корнила Кузяка, полевого курата у Відні, о. Івана Петика в Ляшках, Вп. Мирослава Льва Сенкевича і Іосифа Городецького урядників в Радимні. — Хорунж. Василь Горбай 5 К.; Вп. Павла Дубика, Адася Калитовського, Михайла Дікоза, Андрея Кравця, п. Мано Глашука урядників з Луциць. — Зюно Уласевичіву, Т. Бодневичіву — о. Володимир Ільницький Сокола 20 К.; о. дек. Зенона Кравича з Негрибни, о. Михайла Жарського з Цикова. — О. Ільницький Сокола 10 К.; Зофію Пхсецьку, Е. Горнятєвичіву — Африкан Хрущ однор. охотник у Відні 5 К. — Ізлярій Ортинський 3 К (Діло); Вп. Ліншо Ортинську в Михайловичах, Вісо Чайківську, Стефію Ортинську, управ. школи Михайла Гарасима і Василя Ортинського всі в Ортинчик. — Дмитро Палайця богосл. IV. р. 3 К.; о. Миколу Романюка пароха в Гіміді (Bargskelager), Вп. Грива Мартинюка хорунжого в Жидчелі, Миколу Паланішу офіціала подат. в Борині, М. Кологону хорунжого У. С. С. — Збірка дівчат з Кутів, пов. Золочів 10 К. — о. Михайло Юз'єв'як, курат волений, почта полсва 37 10 К. (Діло); о. Миксима Хомишина, пароха з Нанчаків, Ольгу Хомишівну, учительку з Потока, Ірину Хомишівну, учительку з Нанчіків, Галю Островську, учительку з Татар, Іосифа Гордінського, упр. школи з Татар. — о. Василь Соловій, Пукив 25 К.; о. Володимира Федусевича, Львів, о. Евгєна Шанковського, Заболотівці, о. Стефана Юнча, Виспа, о. Миколу Іжака, полевого курата У. С. С., Івана Романчука, Бельківці. — Марія Соловій, Пукив 5 К.; Геню Шаркову, Вишняка мала, Геню Шаркову, Куликів, Нелю Стернюківну, Пустомити, Марійку Ваніану Хренів, Лілку Гіряківну, Вишники. — Іванна Рудницька, Відень 5 К.; Олександра Галицького, фєнр. почт. почт. пол. 167, Володимира Хомиша, фєнр. Вадович, Маріяна Кречковського, поручника, пол. почт. 63, Романа Придатєвича, фєнр. пол. почт. 403, Зєн. Юзичинського, пол. почт. 212 — Ірена Круліко зєська, Львів 5 К. (Діло); Зюно Дуанівську, Нілю Кархувіву, Діаню Білікевич, Стеф. Ульванську, Олга Лошчала, Львів. — Стефан Клепарчук у Львові 5 К. (Діло); Мано Глібовицьку в Відні, Юлю Цєбровську і Михайла Тарнавського з Кут, Сидьвестра Герасимовича з Львова, о. Іосифа Останєвського з Завадович. — Олена Охримовичева Львів 10 К.; — Данилко Годованєць 2 К.; Богдана Задорожного, Славця Коростія, Юрия Кошешкого, Люся Волянського — всі в Перемишлі і Марусю Греголінську з Тарнавки. — Галіна Костинюківна 5 К. (Діло); Марійку Головачівну і Ніну Доманівну — обі в Глиниці, — Клеодія Олександрівна Старага коло Зімова 5 К. (Діло); — о. Татомир М. Кавско 5 К. (Діло); — Катря Фаріонова Пакість 5 К.; Софію Стаховичеву з Макуева п. Дитятичі, Елю Лебєдєвичівну з Горайця п. Часанія, Юльню Мохнацьку з Кришиці п. Новий Санч, Марійку Чайківську з Луки коло Самбора, — Хухр а Михайло пол. почта 295, 10 К.; о. сов. Т. Савулу і А. Гмитрасевича — обох з Дмитрович, о. І. Гринишина з Ліщи, о. Т. Зраду з Лупкова і Фєвріха І. Гринчука з 9. пільку в Журавній. — Пасацка Павліна 2 К.; Зєнова Попєла урядника Виділу красового у Львові, Панька Пасальського учителя з Грабівки п. Калущі, Ілька Стебєльського управителя школи з Галички п. М. Сабатівну зі Синєвідська низ, І. Рудовича кат. п. к. сем. жіні. у Львові. — Клімько, Костусь і Тарас Кицилівні 7 К.; Стефу Кошківну, Нусю Калужайську, Марійку Кунєвичівну, Катрю Гаврилівну з Волянки, Грицька Михайля Раневича.

Проти всіх Вп. Жертводавців придержувати ся форми, оголошуваної в Ділі, значить ся: насаперед пише ся імя, назвище, місцевість Жертводавця а описля по двох точках (:) викиликаних, в той спосіб асоцидате нам болато роботи, бо не треба буде кожної картки переписувати, а просто дасть ся її до друку. При сій нагоді пригазуємо, що жертви склають ся п'ятковою системою, значить, можна не більше як п'ять осіб викликувати. Понад п'ять будемо очеркувати. Жертви просить ся посылати до кєд. тов. "Дністер" (Львів, Руська 20) ч. кн. 9888, повідомляючи карткою адміністрацію "Діло" і викиликаних.

